

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ & ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή-Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

«Ο Εκφοβισμός στα Παιδιά με Αναπηρία και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες. Μια Βιβλιογραφική Ανασκόπηση»

«Bullying in Children with Disabilities and Special Educational Needs. A Literature Review»

Της Βάσκου Καλλιόπης Παρασκευής

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση
του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος –
Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και
Ειδική Αγωγή-Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1. **Επιβλέπουσα:** Δρ. Ταβουλάρη Ζαχαρούλα, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια-
Ι.Π.Τ.- Ε.Κ.Ε.Φ.Ε “ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”
2. Δρ. Μαντάς Παναγιώτης, Συνεργαζόμενος Ερευνητής- Ι.Π.Τ.- Ε.Κ.Ε.Φ.Ε “
ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”
3. Δρ. Σταθοπούλου Αγάθη, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια- Ι.Π.Τ.- Ε.Κ.Ε.Φ.Ε
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”

Κομοτηνή, Αύγουστος 2023

Περίληψη

Ο εκφοβισμός προς τα παιδιά με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (ΕΕΑ) αποτελεί ένα αρκετά διαδεδομένο και πολύπλευρο φαινόμενο με σημαντικές επιπτώσεις στη σωματική, την ψυχική υγεία και τη μάθηση. Στο πλαίσιο αυτής της παραδοχής, η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία είχε ως στόχο την παρουσίαση μιας ανασκόπησης πρόσφατων ερευνών και άρθρων αναφορικά με το συζητούμενο θέμα. Διαμέσου των επιστημονικών βάσεων δεδομένων (πχ. Google scholar, ERIC, Scopus) αναζητήθηκαν και βρέθηκαν συνολικά 23 μελέτες και ανασκοπήσεις σχετικά με τον εκφοβισμό στα παιδιά με ΕΕΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ του εκφοβισμού και των παιδιών με ΕΕΑ και νοητική αναπηρία. Συγκεκριμένα, βρέθηκε ότι τόσο τα παιδιά με αυτισμό όσο και τα παιδιά με ΔΕΠ-Υ, νοητική αναπηρία και μαθησιακές δυσκολίες της γενικής και ειδικής εκπαίδευσης είναι περισσότερο εκτεθειμένα σε περιστατικά εκφοβισμού σε σχέση με τους τυπικούς συνομηλίκους τους. Επιπλέον, σε ό, τι αφορά την επίδραση του φύλου στον εκφοβισμό, η πλειονότητα των ερευνών φανέρωσαν ότι σε σύγκριση με τα κορίτσια, τα αγόρια είναι πιο ευάλωτα σε περιστατικά σωματικής ή λεκτικής βίας και θυματοποίησης. Στο πλαίσιο της συζήτησης, αναφέρθηκαν η σημασία, η χρησιμότητα και οι περιορισμοί της τρέχουσας ανασκόπησης. Συμπερασματικά, ειπώθηκε ότι τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί και σχολικοί ιθύνοντες θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό κοινωνικό δίκτυο προστασίας των μαθητών με ΕΕΑ που βάζονται από εκφοβιστικά γεγονότα.

Λέξεις-Κλειδιά: εκφοβισμός, αναπηρία, ΕΕΑ, βιβλιογραφική ανασκόπηση

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αρτινοπούλου, Β. (2001). *Βία στο σχολείο: Έρευνες και πολιτικές στην Ευρώπη*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Γεραρής, Η. (2014). Περιστατικά σχολικού εκφοβισμού σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες-Πρόληψη και παρέμβαση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2014(2)*, 557-563.

Γιοβαζολιάς, Α. (2007). Σχολικός Εκφοβισμός- Θυματοποίηση- Ειδικά Χαρακτηριστικά και Αντιμετώπιση. Αναρτήθηκε από http://www.dideanatol.att.sch.gr/symneon/sxol_ekfov.pdf

Γκουγκούμη, Μ., & Λάου, Α. (2015). Μαθησιακές Δυσκολίες και Σχολικός Εκφοβισμός. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2015(1)*, 382-395.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (2008). *Νόμος υπ' αριθμόν 3699: Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες*. Αθήνα: Εφημερίς της Κυβερνήσεως.

Hodapp, R. M. (2003). *Αναπτυξιακές θεωρίες και αναπηρία: Νοητική καθυστέρηση, αισθητηριακές διαταραχές και κινητική αναπηρία* (Μτφ. Α. Ζώνιου-Σιδέρη & Η. Σπανδάγου). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Καφαλούκου, Κ. (2017). Σχολικός εκφοβισμός / θυματοποίηση και ΔΕΠ-Υ. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2016(1)*, 428-439.

Κονταρή, Μ. (2016). Σχέση σχολικού εκφοβισμού και μαθησιακών δυσκολιών-προτάσεις για πρόληψη και αντιμετώπιση του εκφοβισμού σε περιπτώσεις μαθητών με δυσκολίες. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2015(1)*, 676-685.

Κουκουβέτσου, Μ. (2021). Συνεκπαίδευση μαθητών με νοητική αναπηρία. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 14*, 51-68.

Κουρκούτας, Η., & Jean-Pierre, C. (2008). *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές. Στρατηγικές Παρέμβασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.

Παγούνη, Μ., & Αντωνίου, Α. Σ. (2016). Σχολικός εκφοβισμός και μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2014(2)*, 548-556.

Πολυχρονοπούλου, Σ. (2001). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες*. Τόμος Α'. Αθήνα: Εκδόσεις Ατραπός.

Σούλης, Σ. (2013). *Εκπαίδευση και αναπηρία*. Αθήνα: ΕΣΑμεΑ.

Στρογγυλός, Β. (2011). Αποτελεσματικές πρακτικές στην εκπαίδευση των παιδιών με νοητική καθυστέρηση. Στο Σ. Παντελιάδου & Β. Αργυρόπουλος (Επιμ.), *Ειδική αγωγή: Από την έρευνα στη διδακτική πράξη* (σσ. 253-299). Αθήνα: Πεδίο.

Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας & Θρησκευμάτων (2014). *Πρόταση για το Νομοσχέδιο της Ειδικής Αγωγής*. Λήψη από http://www.opengov.gr/yprepth/wpcontent/uploads/downloads/2014/04/eidikh_gngh.pdf, πρόσβαση στις 15/07/2023.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Agrawal, R., & Rao, B. V. L. N. (2007). *Education for disabled children*. Shipra Publications.

Anastasiow, N. J., Coleman, M. R., Gallagher, J. J., & Kirk, S. A. (2012). *Educating exceptional children*. Wadsworth, Belmont, CA, 13th Ed. edition.

American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC: Author.

Armstrong, D. (2020). *Power and partnership in education: Parents, children and special educational needs*. London: Routledge.

Arslan, G., Allen, K. A., & Tanhan, A. (2021). School bullying, mental health, and wellbeing in adolescents: Mediating impact of positive psychological orientations. *Child Indicators Research*, *14*, 1007-1026.

Bear, G. G., Mantz, L. S., Glutting, J. J., Yang, C., & Boyer, D. E. (2015). Differences in bullying victimization between students with and without disabilities. *School Psychology Review*, *44*(1), 98-116.

Berghs, M., Atkin, K., Hatton, C., & Thomas, C. (2019). Do disabled people need a stronger social model: a social model of human rights?. *Disability & Society*, *34*(7-8), 1034-1039.

Bong, S. H., Kim, K. M., Seol, K. H., & Kim, J. W. (2021). Bullying perpetration and victimization in elementary school students diagnosed with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Asian journal of psychiatry*, *62*, 102729.

Buhs, E. S., Ladd, G. W., & Herald, S. L. (2006). Peer exclusion and victimization: Processes that mediate the relation between peer group rejection and children's classroom engagement and achievement? *Journal of Educational Psychology*, *98*(1), 1-13.

Carney, A. G., & Merrell, K. W. (2001). Bullying in schools: Perspectives on understanding and preventing an international problem. *School Psychology International*, *22*, 364-382.

Chen, Y. L., Ho, H. Y., Hsiao, R. C., Lu, W. H., & Yen, C. F. (2020). Correlations between quality of life, school bullying, and suicide in adolescents with attention-deficit

hyperactivity disorder. *International journal of environmental research and public health*, 17(9), 3262.

Christensen, L. L., Fraynt, R. J., Neece, C. L., & Baker, B. L. (2012). Bullying adolescents with intellectual disability. *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities*, 5(1), 49-65.

Cook, A., Ogden, J., & Winstone, N. (2016). The experiences of learning, friendship and bullying of boys with autism in mainstream and special settings: A qualitative study. *British Journal of Special Education*, 43(3), 250-271.

Cowie, H. (2011). Peer support as an intervention to counteract school bullying: Listen to the children. *Children & Society*, 25(4), 287-292.

Cullinane, M. (2020). An Exploration of the Sense of Belonging of Students with Special Educational Needs. *REACH: Journal of Inclusive Education in Ireland*, 33(1), 2-12.

Curtner-Smith, M. E. (2000). Mechanisms by which family processes contribute to school-age boys' bullying. *Child Study Journal*, 30, 169-187.

Davis, S., & Nixon, C. (2011). What students say about bullying. *Educational Leadership*, 69(1), 18-23.

deLara, E. W. (2019). Consequences of childhood bullying on mental health and relationships for young adults. *Journal of Child and Family Studies*, 28, 2379-2389.

Fletcher, K. L., Huffman, L. F., & Bray, N. W. (2003). Effects of verbal and physical prompts on external strategy use in children with and without mild mental retardation. *American Journal on Mental Retardation*, 108, 245-256.

Florian, L., Hollenweger, J., Simeonsson, R. J., Wedell, K., Riddell, S., Terzi, L., & Holland, A. (2006). Cross-cultural perspectives on the classification of children with disabilities: Part I. Issues in the classification of children with disabilities. *The Journal of Special Education*, 40(1), 36-45.

Florian, L. (2007). Reimagining special education. *The SAGE handbook of special education*, 7-20.

Florian, L., & McLaughlin, M. J. (2008). *Disability classification in education: Issues and perspectives*. Corwin Press.

Gindis, B. (2003). Remediation through education: Sociocultural theory and children with special needs. In A. Kozulin, B. Gindis, V. S. Ageyev, & S. M. Miller (Eds.), *Vygotsky's educational theory in cultural context* (pp. 200-221). Cambridge: Cambridge University Press.

Glew, G., Rivara, F., & Feudtner, C. (2000). Bullying: Children hurting children. *Pediatrics in Review*, 21, 183-190.

Glumbić, N., & Žunić-Pavlović, V. (2010). Bullying behavior in children with intellectual disability. *Procedia-social and behavioral sciences*, 2(2), 2784-2788.

Griffin, M. M., Fisher, M. H., Lane, L. A., & Morin, L. (2019). In their own words: Perceptions and experiences of bullying among individuals with intellectual and developmental disabilities. *Intellectual and developmental disabilities*, 57(1), 66-74.

Guralnick, M. J. (2005). Early intervention for children with intellectual disabilities: Current knowledge and future prospects. *Journal of applied Research in Intellectual Disabilities*, 18(4), 313-324.

Hartley, M. T., Bauman, S., Nixon, C. L., & Davis, S. (2015). Comparative study of bullying victimization among students in general and special education. *Exceptional Children*, 81(2), 176-193.

Hebbeler, K., & Spiker, D. (2016). Supporting young children with disabilities. *The future of children*, 185-205.

Hebron, J., & Humphrey, N. (2014). Exposure to bullying among students with autism spectrum conditions: A multi-informant analysis of risk and protective factors. *Autism*, 18(6), 618-630.

Humphrey, N., & Hebron, J. (2015). Bullying of children and adolescents with autism spectrum conditions: A 'state of the field' review. *International Journal of Inclusive Education*, 19(8), 845-862.

Humphrey, N., Squires, G., Barlow, A., et al. (2011). *Achievement for All National Evaluation: Final Report*. London: Department for Education.

Husband, T., & Hunt, C. (2015). A review of the empirical literature on No Child Left Behind from 2001 to 2010. *Planning and Changing*, 46(1/2), 212.

Hymel, S., & Swearer, S. M. (2015). Four decades of research on school bullying: An introduction. *American Psychologist*, 70(4), 293-299. [doi:10.1037/a0038928](https://doi.org/10.1037/a0038928)

Jigyel, K., Miller, J. A., Mavropoulou, S., & Berman, J. (2020). Benefits and concerns: parents' perceptions of inclusive schooling for children with special educational needs (SEN) in Bhutan. *International Journal of Inclusive Education*, 24(10), 1064-1080.

Karagianni, E., & Karabatzaki, Z. (2022). Studying School Bullying and Cyberbullying of Students with Intellectual Disabilities. *TechHub Journal*, 2(2), 52-67.

Katims, D. S. (2000). Literacy instruction for people with mental retardation: Historical highlights and contemporary analysis. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 35(1), 3-15.

Kauffman, J. M., Hallahan, D. P., Pullen, P. C., & Badar, J. (2018). *Special education: What it is and why we need it*. London: Routledge.

Kaufman, L., Ayub, M., & Vincent, J. B. (2010). The genetic basis of non-syndromic intellectual disability: a review. *Journal of neurodevelopmental disorders*, 2(4), 182-209.

Khamis, V. (2015). Bullying among school-age children in the greater Beirut area: Risk and protective factors. *Child abuse & neglect*, 39, 137-146.

Kirk, S., Gallagher, J. J., & Coleman, M. R. (2022). *Educating exceptional children*. Cengage Learning.

Kirves, L., & Sajaniemi, N. (2012). Bullying in early educational settings. *Early Child Development and Care*, 182(3-4), 383-400.

Lekhal, R., & Karlsen, L. (2021). Bullying of students who receive special education services for learning and behaviour difficulties in Norway. *International Journal of Inclusive Education*, 1-18.

Levine, E., & Tamburrino, M. (2014). Bullying among young children: Strategies for prevention. *Early childhood education journal, 42*, 271-278.

Lundälv, J., Törnbohm, M., Larsson, P. O., & Sunnerhagen, K. S. (2015). Awareness and the arguments for and against the international classification of functioning, disability and health among representatives of disability organisations. *International journal of environmental research and public health, 12*(3), 3293-3300.

Lung, F. W., Shu, B. C., Chiang, T. L., & Lin, S. J. (2019). Prevalence of bullying and perceived happiness in adolescents with learning disability, intellectual disability, ADHD, and autism spectrum disorder: In the Taiwan Birth Cohort Pilot Study. *Medicine, 98*(6), e14483.

Maiano, C., Aime, A., Salvas, M. C., Morin, A. J., & Normand, C. L. (2016). Prevalence and correlates of bullying perpetration and victimization among school-aged youth with intellectual disabilities: A systematic review. *Research in developmental disabilities, 49*, 181-195.

McNamara, B., & McNamara, F. (1997). Keys to dealing with bullies. Hauppauge, NY: Barron's.

Menard, S., & Grotzinger, J. K. (2014). Evaluation of bully-proofing your school as an elementary school antibullying intervention. *Journal of School Violence, 13*(2), 188-209.

Milsom, A., & Gallo, L. L. (2006). Bullying in middle schools: Prevention and intervention. *Middle School Journal, 37*(3), 12-19.

Montes, G., & Halterman, J. S. (2007). Bullying among children with autism and the influence of comorbidity with ADHD: A population-based study. *Ambulatory Pediatrics, 7*(3), 253-257.

Moore, S. E., Norman, R. E., Suetani, S., Thomas, H. J., Sly, P. D., & Scott, J. G. (2017). Consequences of bullying victimization in childhood and adolescence: A systematic review and meta-analysis. *World journal of psychiatry, 7*(1), 60-76.

Nansel, T. R., Overpeck, M., Pilla, R. S., Ruan, W. J., Simons-Morton, B., & Scheidt, P. (2001). Bullying behaviors among US youth: Prevalence and association with psychosocial adjustment. *JAMA*, 285, 2094-2110.

Odom, S. L., Horner, R. H., Snell, M. E., & Blacher, J. (2007). The construct of developmental disabilities. In S. Odom, R. Horner, M. Snell, & J. Blacher (Eds.), *Handbook of developmental disabilities* (pp. 3-14). New York, NY: Guilford Press.

Oliver, M. (1990). *The politics of disablement*. New York, NY: Palgrave Macmillan.

Olweus, D. (1993), *Bullying at School: What We Know and What We Can Do*. Cambridge, MA: Blackwell Publishers, Inc.

Olweus, D. (1994). Annotation: Bullying at school: Basic facts and effects of a school based intervention program. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 35, 1171-1190.

Olweus, D. (2003). A profile of bullying at school. *Educational leadership*, 60(6), 12-17.

Olweus, D. (2013). School bullying: Development and some important challenges. *Annual review of clinical psychology*, 9, 751-780.

Olweus, D., & Breivik, K. (2014). Plight of victims of school bullying: The opposite of well-being. *Handbook of child well-being*, 2593-2616.

O'Moore, M., & Kirkham, C. (2001). Self-esteem and its relationship to bullying behavior. *Aggressive Behavior*, 27, 269-283.

Quenemoen, R., Thompson, S., Thurlow, M. (2003). Measuring academic achievement of students with significant cognitive disabilities: Building understanding of alternate assessment scoring criteria. Synthesis report. Minneapolis, MN: National Center on Educational Outcomes; Washington, DC: Council of Chief State School Officers; Alexandria, VA: National Association of State Directors of Special Education.

Rettew, D. C., & Pawlowski, S. (2016). Bullying. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics*, 25(2), 235-242.

- Rieser, R. (2006). Disability equality confronting the oppression of the past. In M. Cole (Ed.), *Education, equality and human rights: Issues of gender, "race", sexuality, disability and social class* (pp. 134-156). Taylor & Francis e-Library.
- Rigby, K. (1997). What children tell us about bullying in schools. *Children Australia*, 22(2), 28-34.
- Rigby, K. (2008). *Children and bullying: How parents and educators can reduce bullying at school*. Blackwell Publishing.
- Rigby, K., & Smith, P. K. (2011). Is school bullying really on the rise?. *Social Psychology of Education*, 14, 441-455.
- Roberge, G. D. (2011). Countering School Bullying: An Analysis of Policy Content in Ontario and Saskatchewan. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 6(5), 1-14.
- Roberts, W. B. (2000). The bully as victim. *Professional School Counseling*, 4, 148-156.
- Roland, E., & Munthe, E. (Eds). 1989. *Bullying: An international perspective*. London: Fulton Press.
- Rose, C. A., Espelage, D. L., & Monda-Amaya, L. E. (2009). Bullying and victimisation rates among students in general and special education: A comparative analysis. *Educational Psychology*, 29(7), 761-776.
- Rose, C. A., Espelage, D. L., Aragon, S. R., & Elliott, J. (2011). Bullying and victimization among students in special education and general education curricula. *Exceptionality Education International*, 21(3), 2-14.
- Rose, C. A., Espelage, D. L., Monda-Amaya, L. E., Shogren, K. A., & Aragon, S. R. (2015). Bullying and middle school students with and without specific learning disabilities: An examination of social-ecological predictors. *Journal of learning disabilities*, 48(3), 239-254.
- Salekin, K. L., Olley, J. G., & Hedge, K. A. (2010). Offenders with intellectual disability: Characteristics, prevalence, and issues in forensic assessment. *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities*, 3(2), 97-116.

- Schalock, R. L., Luckasson, R. A., Shogren, K. A., Borthwick-Duffy, S., Bradley, V., Buntinx, W. H. E., et al. (2007). The renaming of mental retardation: Understanding the change to the term intellectual disability. *Intellectual and Developmental Disabilities, 45*(2), 116-124.
- Schwartz, D., Dodge, K. A., & Coie, J. D. (1993). The emergence of chronic peer victimization in boys' play groups. *Child Development, 64*, 1755-1772.
- Schott, R. M., & Søndergaard, D. M. (Eds.). (2014). *School bullying: New theories in context*. Cambridge University Press.
- Schuchardt, K., Gebhardt, M., & Mäehler, C. (2010). Working memory functions in children with different degrees of intellectual disability. *Journal of intellectual disability research, 54*(4), 346-353.
- Schütz, J., Bäker, N., & Koglin, U. (2022). Bullying in school and cyberbullying among adolescents without and with special educational needs in emotional–social development and in learning in Germany. *Psychology in the Schools, 59*(9), 1737-1754.
- Sharp, S., & Smith, P. K. (1994). *Tackling bullying in your school: A practical handbook for teachers*. London and New York: Routledge.
- Sharp, S., & Smith, P. (2002). *School bullying: Insights and perspectives*. London: Routledge.
- Shree, A., & Shukla, P. C. (2016). Intellectual Disability: Definition, classification, causes and characteristics. *Learning Community-An International Journal of Educational and Social Development, 7*(1), 9-20.
- Smith, P. K. (2016). Bullying: Definition, types, causes, consequences and intervention. *Social and Personality Psychology Compass, 10*(9), 519-532.
- Smith, P. K., & Brain, P. (2000). Bullying in schools: Lessons from two decades of research. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression, 26*(1), 1-9.

Smokowski, P. R., & Kopasz, K. H. (2005). Bullying in school: An overview of types, effects, family characteristics, and intervention strategies. *Children & Schools, 27*(2), 101-110.

Tiliouine, H. (2015). School bullying victimisation and subjective well-being in Algeria. *Child Indicators Research, 8*, 133-150.

Strøm, I. F., Thoresen, S., Wentzel-Larsen, T., & Dyb, G. (2013). Violence, bullying and academic achievement: A study of 15-year-old adolescents and their school environment. *Child abuse & neglect, 37*(4), 243-251.

Tsermentseli, S., Tabares, J. F., & Kouklari, E. C. (2018). The role of every-day executive function in social impairment and adaptive skills in autism spectrum disorder with intellectual disability. *Research in Autism Spectrum Disorders, 53*, 1-6.

Vanderbilt, D., & Augustyn, M. (2010). The effects of bullying. *Paediatrics and child health, 20*(7), 315-320.

Vanderbilt, D., & Augustyn, M. (2010). The effects of bullying. *Paediatrics and child health, 20*(7), 315-320.

Vissers, L. E., Gilissen, C., & Veltman, J. A. (2016). Genetic studies in intellectual disability and related disorders. *Nature Reviews Genetics, 17*(1), 9-18.

Warnock, (1978). *The Warnock Report (1978) Special Educational Needs. Report of the Committee of Enquiry into the Education of Handicapped Children and young children.*

Warnock, M., & Norwich, B. (2010). *Special educational needs: A new look.* Bloomsbury Publishing.

World Health Organization (2001). *International classification of functioning, disability and health: ICF.* Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (2002). *Towards a common language for functioning, disability and health: ICF.* Geneva: World Health Organization.

World Health Organization (2008). *The ICD-10 classification of mental and behavioral disorders: Clinical descriptions and diagnostic guidelines*. Geneva: World Health Organization.

Ybarra, M. L., Espelage, D. L., Valido, A., Hong, J. S., & Prescott, T. L. (2019). Perceptions of middle school youth about school bullying. *Journal of adolescence, 75*, 175-187.